

Julian Kawalec i Rabka-Zdrój

(Dokończenie ze strony 3)

Rabka inspirowała literacko pisarza, zwłaszcza w okresie ostatnich dwudziestu pięciu lat. Na kartkach jego utworów znalazły się opisy najbliższego otoczenia na osiedlu Pikolo, drzew, występujących tam zwierząt, relacje z rozmów z ludźmi, z jakimi się spotykał w parku zdrojowym czy podczas częstych wędrówek Czerwonym Szlakiem na Turbaczu. O tych kwestiach za chwilę.

Władze miasta pamiętały o pisarzu. W 2008 roku przyznały mu tytuł Honorowego Obywatela Rabki-Zdroju na podstawie Uchwały nr XXV/177/08 Rady Miasta Rabka-Zdrój z dnia 27 maja 2008 roku, podpisanej przez Przewodniczącą Rady mgr Marię Górnicką oraz burmistrz Ewę Przybyło. Wręczenie dyplomu odbyło się w Domu Pomocy Społecznej Helców w Krakowie, gdzie sędziwy pisarz spędził ostatnie lata swojego życia. Tutaj też 18 listopada 2009 roku odbyła się promocja książki *Czerwonym szlakiem na Turbaczu*, z udziałem licznej delegacji Rabczan: burmistrz Ewy Przybyło, dyrektor MOK Jagny Lelek oraz przyjaciel pisarza, jak rzeźbiarz Zygmunt Wójtowicz, z którym pisarz często podążał gorczańskimi szlakami. Trzeba zaznaczyć, że Rabka miała też swój finansowy udział w wydaniu tej powieści. Tych odwiedzin rabczańskich było więcej, by wspomnieć wizytę przy ul. Helców 14 maja 2012 roku z udziałem burmistrz, dyrektor MOK i pięciuosobowej grupy przyjaciół. Nie brakowało też licznej delegacji miasta na krakowskim Cmentarzu Rakowickim, kiedy w dniu 10 października 2014 roku żegnaliśmy Juliana Kawalca. Wygłoszone wtedy przez burmistrz Ewę Przybyło przemówienie przytaczam tutaj w całości:

„Szanowna Pani Ewo! Szanowni Państwo!

W imieniu swoim oraz rabczańskiemu samorządowi, przyszło mi pożegnać Pana Juliana Kawalca. Jest nam niezwykle ciężko rozstać się z człowiekiem, którego życie i działalność tak wiele wniósł w rozwój uzdrowiska, w naszą codzienność.

Julian Kawalec – prozaik, publicysta, poeta, który życie na emeryturze zawsze dzielił między Kraków i Rabkę. Kraków, to miejsce jego literackiej pracy, rodzina i artystyczne przyjaźnie. Rabka, to wielka miłość do gór, włości i zaciszny domek z niewielkim ogródkiem, w którym rośnie rozłożysta wierzba, i jest otoczony pięknymi jaśminami – jego poetycka samotnia.

To pisarz, którego najsłynniejsza powieść *Tańczący jastrząb*, była niegdyś w kanonie lektur szkolnych, a i została sfilmowana, którego utwory tłumaczono na 25 języków, przez kilkadziesiąt lat związany był z Rabką. Ta właśnie proza, w znacznej mierze poetycka, opiewająca piękno krajobrazu gór i ludzi w tych górach mieszkających sprawiła, że do Juliana Kawalca przylgnęło zaszczytne określenie *piewcy Gorców*.

Ostatnia książka *Czerwonym szlakiem na*

Turbaczu została wydana w 2009 roku przez Stowarzyszenie Twórcze Artystyczno-Literackie przy wsparciu finansowym Miasta Rabka-Zdrój i Gminy Miejskiej Krakowa.

W roku 2008 Rada Miasta Rabka-Zdrój nadała panu Julianowi Kawalcowi tytuł Honorowego Obywatela Miasta Rabka-Zdrój. Wspomnienia, które po sobie zostawił oraz owoce jego pracy i wkład w rozwój uzdrowiska, pozostaną w naszej pamięci jeszcze na długie lata. Będziemy wspominać Go jako wspaniałego człowieka.

Z wielkim smutkiem żegnamy Juliana Kawalca, a na ręce Rodziny składamy kondolencje oraz wyrazy szczerego współczucia od władz samorządowych naszej gminy i całej naszej rabczańskiej społeczności”.

Na licznych portalach i pismach lokalnych rabczanie żegnali swego pisarza. M.in. na portalu podhale24.pl napisano: „W Rabce-Zdroju Julian Kawalec miał dom, z którego wyruszał na wędrówki po Gorcach. Górom i ich mieszkańcom poświęcił część swojej twórczości. Ostatnia z jego książek *Czerwonym szlakiem na Turbaczu* została wydana w 2009 roku”, zaś na portalu ogólnopolskim: *Pisarze.pl* „e-Tygodnik Literacko-Artystyczny” nr 27 2016 (310-311) Jan Adam Borzęcki w eseju *Człowiek z rzczejnej gliny* wspomina:

„Ostatnie lata spędził jako rezydent ośrodka w Rabce. Odwiedziłem Go tam kilka lat temu i zdziwiła mnie jego psychiczna pogoda. Kiedy Mu to powiedziałem, odrzekł, że ludzie z rzczejnej gliny, wystawieni na słońce świata, twardnieją i stają się odporniejsi. Bo chociaż świat wciąż wymyśla coraz to nowe tworzywa, najszlachetniejsze pozostanie drewno i glina”.

Również w pierwszą rocznicę śmierci Kawalca Stowarzyszenie Rabczański Uniwersytet Trzeciego Wieku zorganizowało 24 listopada 2014 roku spotkanie poświęcone jego pamięci, z udziałem córki Ewy, wnuka Piotra, członków krakowskiego Związku Literatów Polskich oraz licznych mieszkańców Rabki. Podczas tej imprezy dowiedziałem się, że miasto planuje utrwalac pamięć o autorze *Harfy Gorców* m.in. przez nadanie jego imienia jednej z nowych ulic niedaleko Czerwonego Szlaku, ewentualnie ławeczki pisarza, zlokalizowanej w Parku Zdrojowym czy rajdu na Turbaczu jego imienia.

Inicjatywy te zrealizowano w Rabce w stulecie urodzin Juliana Kawalca w dniu 1 października 2016 roku.⁸ W tym dniu bowiem nadano imię Juliana Kawalca alejce w Parku Zdrojowym oraz zorganizowano I Rajd Czerwonym Szlakiem na Maciejową. W uroczystościach w parku wzięły udział władze miasta: burmistrz Ewa Przybyło, przewodnicząca Rady Miasta Karolina Górnicka-Orzeł, słuchacze Rabczańskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz uczniowie jednej z tutejszych szkół. Na zaproszenie Pani burmistrz brałem udział w tych uroczystościach, odsłoniłem wspólnie z Panią przewodniczącą tablicę z napisem Aleja Juliana Kawalca, a na Maciejowej wygłosiłem referat o twórczości autora *Harfy Gorców*, którego pierwsze zdania pozwolę sobie tutaj przytoczyć:

„Szanowni Państwo, pragnę serdecznie podziękować za zaproszenie mnie do udziału w

dzisiejszych uroczystościach nadania imienia Juliana Kawalca alei w Parku Zdrojowym oraz w Rajdzie Czerwonym Szlakiem. Myślę, że spotkanie się tutaj, na Maciejowej, gdzie autor *Harfy Gorców* często przybywał, jest najlepszą formą uczczenia Jego pamięci. Kawalec, gdyby żył, za 10 dni ukończyłby 100 lat. Zmarł 30 września 2014 roku w Krakowie, 10 dni przed 98 rocznicą urodzin. Jeżeli spogląda na nas gdzieś z góry, to raduje się zapewne naszą tutaj obecnością. Władzom samorządowym, Pani Burmistrz, członkom Rabczańskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku wyrażam głębokie uznanie za kultywowanie pamięci wybitnego pisarza, który od lat 60. ub. w. dzielił swoje życie między Krakowem i Rabką. Tu prawie wyłącznie pisał w ostatnich latach swojego życia nowe utwory. Rabka i Gorce, ludzie tutejsi coraz częściej gościli na kartach jego utworów, by wspomnieć książki *Harfa Gorców* czy *Czerwonym szlakiem na Turbaczu*. Poproszony przez organizatorów o charakterystykę twórczości autora *Tańczącego jastrzębia*, postanowiłem tutaj, w tych nietypowych warunkach przedstawić w maksymalnym skrócie rezultaty moich badań nad dorobkiem tego ważnego pisarza tzw. nurtu chłopskiego”.⁹

Miesiąc po tych uroczystościach, 1 listopada otrzymuję od córki pisarza Ewy telefon z wiadomością, że władze Rabki mają kłopoty w związku z nadaniem imienia Kawalca alei w Parku Zdrojowym. Podobno nie zasięgnęły opinii IPN-u w tej sprawie, a uchwalona niedawno ustawa dekomunizacyjna je do tego zobowiązała. Kawalec żył i tworzył w PRL-u, otrzymywał odznaczenia państwowe, podobno należał do PRON. W ślad za tym ruszyła kampania w Internecie.

cdn.

prof. Bolesław Faron

¹ Referat wygłoszony na Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Rabka w literaturze, literaci w Rabce” w dniu 26 maja 2017 r.

² Julian Kawalec, *Harfa Gorców*. Kraków 1999. Julian Kawalec, wspominając brata swojej matki Władysława Bobka, napisał: „Z uznaniem i miłością podkreślał pracowitość swojego ojca Macieja, który pochodził z gór i który zaszczepił mu miłość do Podhala. Dlatego wujek często odwiedzał rodzinną wieś swojego ojca – Wróblówkę, a także Czarny Dunajec, Podczerwone i inne okoliczne wsie, w których mieszkała dalsza rodzina.” W: Władysław Tadeusz Bobek, *Władysław Bobek. Sławista – słowacysta 1902 – 1942*. Warszawa 2001, s. 51.

³ *Temat wybiera autora. Rozmowa z Julianem Kawalcem*. Rozmawiała Zofia Sliwowa „Tygodnik Kulturalny” 1976, nr 15.

⁴ *Idę do świata marzeń*. Rozmowa z Julianem Kawalcem. Rozmawiał Tomasz Jastrun „Tygodnik Kulturalny” 1976, nr 42.

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.

⁷ Informację tę uzyskałem od córki pisarza Ewy.

⁸ *W stulecie Juliana Kawalca*. „Biuletyn Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Rabce-Zdroju” nr 10, październik 2016, s. 12.

⁹ Bolesław Faron, *Ziemi przypisany. O Julianie Kawalcu w 100-rocznicę urodzin*. Referat wygłoszony w dniu 1 października 2016 r. na Maciejowej.